

Rezime Izvještaja guvernera – Jun-Jul 2015

Ažurirano: 16.10.2015. godine

U Izvještaju guvernera za jun i jul 2015. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2015. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2015. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u junu i julu realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2015. godinu.

Prema konačnim podacima Monstata, realni rast BDP-a Crne Gore u 2014. godini iznosio je 1,8%, dok je prema preliminarnim procjenama u drugom kvartalu 2015. godine ostvaren realni rast od 3,4% u odnosu na drugi kvartal 2014. godine.

Cijene su u julu 2015. godine, u odnosu na prethodni mjesec, smanjene za 0,5%, dok je godišnja stopa inflacije u julu iznosila 1,9%.

U prvih sedam mjeseci 2015. godine u odnosu na isti period 2014. zabilježen je rast industrijske proizvodnje od 12,9%. Rast proizvodnje je zabilježen u sva tri sektora i to: prerađivačke industrije od 20,1%, u sektoru snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom od 4,8% i u sektoru vađenja rude i kamena od 2,5%. Broj dolazaka turista, u prvih sedam mjeseci 2015. godine, veći je za 21,3%, u odnosu na isti period 2014. godine, dok je rast noćenja iznosio 28,6%. Prema podacima Monstata, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika, za prvih šest mjeseci 2015. godine u odnosu na isti period prethodne smanjen za 1%, dok je prevoz robe povećan za 9,3%. U istom periodu povećan je broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju za 3,1%, dok je prevoz robe povećan za 14,7%. U željezničkom saobraćaju, u posmatranom periodu, prevoz putnika veći je za 7,7%, dok je prevoz robe veći za 20,9%.

U šumarstvu je u prvih sedam mjeseci 2015. godine, proizvedeno ukupno 149.249 m³ šumskih sortimenata, što je za 27,7% više nego u istom periodu prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u prvih šest mjeseci 2015. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 9,7% i rast efektivnih časova rada od 5,3% u odnosu na isti period 2014. godine.

Prosječan broj zaposlenih u julu 2015. godine iznosio je 182.444 lica, što je za 0,9% više u odnosu na prethodni mjesec, a za 0,6% više u odnosu na jul 2014. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u julu 2015. godine iznosio 31.277 što predstavlja rast od 0,6% u odnosu na prethodni mjesec i rast od 0,5% u odnosu na jul 2014. godine.

Na kraju jula 2015. godine, od 75.324 pravnih lica i preduzetnika, njih 14.297 ili 19% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je smanjen za 0,2%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa je na kraju jula 2015. godine iznosio 528,1 milion eura, i bio je za 0,5% veći na mjesečnom nivou.

Koncentracija duga na dan 31.07.2015. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih dužnika (0,07% ukupno evidentiranih dužnika) odnosilo 12,4% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,4% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 35,5% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 3.327,5 miliona eura na kraju jula 2015. godine i bila je za 2,8% veća u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimaju ukupni krediti koji su ostvarili rast od 1,1% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na kraj prethodne godine viši za 1,7%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 74,5% zauzimaju depoziti. Depoziti u bankama su u julu 2015. godine iznosili 2.477,8 miliona eura, i viši su u odnosu na prethodni mjesec za 3,1%, dok su u odnosu na kraj 2014. godine viši za 7,3%. Od ukupnog iznosa depozita položenih u bankama, na depozite privrede se odnosilo 699,4 miliona eura ili 28,2%, dok je sektor stanovništva učestvovao sa 1.410,8 miliona eura ili 56,9%, u ukupnim depozitima. Ukupan kapital banaka na kraju jula 2015. godine iznosio je 470,1 milion eura, što je za 3,2% više nego u prethodnom mjesecu, odnosno za 5,9% više u odnosu na kraj prethodne godine.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su u julu iznosili 479,9 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su rast od 5,6%, dok u odnosu na kraj 2014. godine bilježe rast od 7,8%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su na kraju jula tekuće godine iznosili 373,1 milion eura i činili su 15,5% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su rast od 0,5%, dok u odnosu na kraj prethodne godine bilježe pad od 0,7%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju jula 2015. godine je iznosila 8,93%, i bila je niža za 0,08% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj decembra 2014. godine zabilježila pad od 0,29 p.p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u julu 2015. godine je iznosila 8,82%, što predstavlja pad od 0,03 p.p. na mjesečnom nivou, odnosno pad od 0,20 p.p. u odnosu na decembar 2014. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa je iznosila 1,4% na kraju jula 2015. godine i bila je niža za 0,09 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj decembra 2014. godine ostvarila pad od 0,45 p.p.

Obavezna rezerva banaka je iznosila 228,8 miliona eura na kraju jula 2015. godine, i bilježi rast od 8,5 miliona eura ili 3,9% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na kraj prethodne godine veća za 13,8 miliona eura ili 6,4%. U julu tri banke nijesu iskoristile mogućnost izdvajanja dijela obavezne rezerve u obliku državnih zapisa. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 48,8%, na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno je 27,9%, a u državnim zapisima 23,3%. Tokom jula 2015. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu.

Bruto premija osiguranja je iznosila 7,9 miliona eura u julu 2015. godine. U njoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (89,6%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (10,4%).

U julu 2015. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 2,4 miliona eura kroz 337 transakcija. Ostvareni promet bio niži za 17,7% nego u prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 31.07.2015. godine je iznosila 2.977,7 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi pad od 2,2%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju jula 2015. godine bila 12.045,85 indeksnih poena, bio je niži u odnosu na kraj prethodnog mjeseca za 2,5%, dok je indeks MONEXPIF iznosio 2.784,96 i zabilježio je pad od 3,2% na mjesečnom nivou. Novoformirani index MNSE10 je iznosio 969,55 indeksnih poena i bilježi pad od 3,2% u odnosu na prethodni mjesec.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u julu 2015. godine, fiskalni suficit Crne Gore iznosio je 2,4 miliona eura, dok je u julu 2014. godine ostvaren suficit u iznosu od 2,5 miliona eura. Deficit budžeta, za sedam mjeseci 2015. godine, iznosio je 115,5 miliona eura, odnosno 3,2% procijenjenog BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore iznosili su 127,5 miliona eura ili 3,6% procijenjenog BDP-a, što je u odnosu na plan za jul više za 2,2%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u julu 2014. godine, ostvaren je rast od 5,6%. Izdaci budžeta iznosili su 125,1 milion eura ili 3,5% procijenjenog BDP-a, što je za 4,1% niže u odnosu na plan za jul 2015. godine, a 5,8% više u odnosu na ostvarenje izdataka u julu 2014. godine.

Na kraju juna 2015. godine, državni dug (bruto) je iznosio 2.532,4 miliona eura. Od toga, na unutrašnji dug odnosilo se 372,2 miliona eura ili 10,4% BDP-a, dok se na spoljni dug odnosilo 2.160,2 miliona eura ili 60,3% BDP-a.

U periodu januar-jun 2015. godine, prema preliminarnim podacima, deficit tekućeg računa bio je veći za 9,6% u odnosu na isti period 2014. godine i iznosio je 490,4 miliona eura. U posmatranom periodu

zabilježen je pad izvoza uz istovremeni rast uvoza roba, što je rezultiralo većim deficitom na računu roba. Prema preliminarnim podacima, deficit na računu roba je iznosio 686,7 miliona eura i za 5,7% je veći nego u istom periodu prethodne godine. Izvoz roba se smanjio za 5,7%, dok je uvoz bio veći za 3,5% u odnosu na isti period 2014. godine. Na računu usluga zabilježen je suficit u iznosu od 121 milion eura, što je na gotovo istom nivou kao i 2014. godine. Prema preliminarnim podacima, neto priliv stranih direktnih investicija u periodu januar-jul 2015. godine iznosio je 220,7 miliona eura i za 20,5% je veći nego u istom periodu prethodne godine.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u junu i julu.

U junu i julu su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Ostvareno je učešće na dvodnevnoj radionici 3. i 4. juna 2015. godine, u Podgorici, nakon otvaranja pregovora u poglavlju 33 – Finansijske i budžetske odredbe, kako bi Crnoj Gori bila pružena podrška Evropske komisije u oblasti administrativne pripreme, kao i metode monitoringa ostvarenog napretka. Na Međuvladinoj konferenciji u Luksemburgu 22. juna 2015. godine, otvoreno je poglavlje 9 – Finansijske usluge, kojim rukovodi CBCG. Evropskoj Komisiji je dostavljena draft verzija ostvarenih troškova za BCI projekat za period maj 2014–april 2015. godine. Realizovana je trodnevna misija Eurostata u oblasti statistike Međunarodne trgovine usluge u okviru IPA 2012 Multikorisničkog programa saradnje u oblasti statistike. Ostvareno je učešće na video-konferenciji sa Eurostatom povodom mjerila za zatvaranje poglavlja 18 – Statistika. Ostvareno je učešće u radu 14. sjednice Komisije za evropske integracije, održane 2. jula Podgorici. Na sastanku Radne grupe za poglavlje 9 – Finansijske usluge, održanom 21. jula 2015, na kome su predstavljena završna mjerila za predmetno poglavlje i izmjene u sastavu Radne grupe, ostvareno je učešće. Ostvareno je prisustvo sjednici Odbora za EU integracije povodom usvajanja Izvještaja o pregovaračkom poglavlju 4 – Sloboda kretanja kapitala. Eurostatu su dostavljeni preliminarni kvartalni podaci platnog bilansa za period 2014–Q1 2015. godine, putem eDamis portala. Ostvareno je prisustvo na sastanku Radne grupe za strane direktne investicije u organizaciji Eurostata u Luksemburgu. Ostvareno je prisustvo sastanku Pododbora za industriju, trgovinu, carine i poreze. Ostvareno je učešće na prvom sastanku radne grupe za koordinaciju aktivnosti na uvođenju ESA 2010 standarda. Ostvareno je učešće na sastanku sa Mary O'Mahony, predstavnicom CEP (The Centre for European Perspective) konsultantskog tima na temu "Promotion of EU integration through regional cooperation".

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu u zemlji.